NOVOSTI CŠOD

V PROGRAMIH ZA VRTCE IN ŠOLE

Projektni in tematski tedni, vikend programi in dnevi dejavnosti

Posebna izdaja

Foto: arhiv Dom Volska

Novosti v 2013/14

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI

CENTER ŠOLSKIH IN OBŠOLSKIH DEJAVNOSTI
Frankopanska 9
1000 Ljubljana

info@csod.si
www.csod.si
01 2348 600

Odgovorna oseba
Alenka Kovšca

Avtorji vsebine
Vodje domov CŠOD in učitelji DC

Fotografije
Arhiv domov CŠOD in DC

Posebna izdaja Revije Šola v naravi
ISSN 1855-5772

Naklada
2000

Oblikovanje in tisk
Tiskarna Pleško

Uvod

Center šolskih in obšolskih dejavnosti je vodilni zavod na področju izobraževanja za življenje v naravi in z naravo, trajnostni razvoj in za udejanjanje zdravega življenjskega sloga. Pri nas boste spoznali značilnosti življenja v naravnem okolju, rastlinstvo in živalstvo, ljudske navade in šege. Dejavnost izvajamo v 23 domovih in dnevnih centrih po vsej Sloveniji. Poleg naravnih, geografskih, geoloških in zgodovinskih značilnosti Slovenije boste lahko tudi uživali na snegu, ob rekah, v gozdu, v strmih stenah in na morju.

Za naslednje šolsko leto pripravljamo nekaj novosti. Še vedno se boste lahko odločili za obliko šole v naravi, kot so jo domovi CŠOD izvajali do sedaj, na voljo pa bo tudi program šole v naravi v obliki projektnega tedna. Ob pripravah novih vsebin smo povabili k sodelovanju in pomoči nekatere šole in predsednike svetov staršev. Dobili smo kar 185 odgovorov predstavnikov Svetov staršev in 127 odgovorov učiteljev. Odgovori na vprašalnik nam pomenijo dragocen vir informacij. Poleg tega nam učitelji redno pošiljajo evalvacijske vprašalnike, ki kažejo visoko stopnjo zadovoljstva z našimi programi. Ob tej priložnosti se vsem iskreno zahvaljujemo in vas tudi vnaprej vabimo, da nam pomagate ustvarjati še bolj kvaliteten program CŠOD.

Odločili smo se, da vam novosti predstavimo v posebni prilogi razpisa, ki je pred vami. Verjamemo, da vam bo v pomoč pri vaši izbiri programov v CŠOD. Pa še ena prednost je: če boste izbrali program, boste s tem izbrali tudi dom.

Predstavitev je pestra, kot so pestri tudi programi CŠOD. Vse ideje, ki jih je včasih težko predstaviti na papirju, pa bodo zaživele v novem šolskem letu.

Učimo mlade, naj v naravo hodijo z glavo, poleg znanja pa jim ponudimo še naše srce.

Alenka Kovšca, direktorica

VRTEC V NARAVI

Programi so usmerjeni v celostno doživljanje narave. Dejavnosti temeljijo na izkustvenem pristopu. Otroci naravo spoznavajo, odkrivajo in doživljajo z vsemi čutili. Vse dejavnosti so prepletene z igro. Otroci se navajajo na samostojnost in razvijajo različne gibalne in socialne spretnosti.

Vsebine programa so pestre in vključujejo vseh šest področij kurikuluma vrtca: naravo, gibanje, jezik, umetnost, družbo, matematiko.

Petdnevne ali tridnevne programe za vrtce izvajamo med tednom ali med vikendom v CŠOD domovih. Izvajajo jih domovi: **Ajda, Čebelica, Fara, Jurček in Lipa.**

Dom Ajda
- čutila na preži
- ko žgolijo ptički
- medvedka je pičila čebela
- zoper vsako bolezen raste rož'ca

Dom Čebelica
- spoznajmo kraj škrata Čateža
- čebelica, panjska končnica, potoček, obisk kmetije
- želvica Pepca, travniški direndaj, naravno glasbilo
- nočni pohod, lov za skritim zakladom
- plezanje po plezalni steni, gibanje v gozdu

Dom Fara
- potok Prifarski jarak, življenjska pestrost kostelskega gozda, mladi vremenoslovec, varovanje okolja tako in drugače, zdrava prehrana, Fara ponoči
- lončarska in likovna delavnica, glasba in zvok, pravljična ura
- spretnostni poligon s skiroji, igrajmo se, hura!, ustvarjamo z gibom in ritmom, pohodništvo, štafetne igre, sankanje in igre na snegu, plezanje

Dom Lipa
- tek na smučeh, lokostrelstvo, plezanje, lov na lisico, poligon s skiroji, veselo na pot, gimnastika v naravi, športne igre: igre brez meja, hokej, mini golf
- mlinčki, splavi, življenje v vodi in ob njej, naravne ovire ob Divjem potoku
- postanimo gozdna bitja, detektiv na sledi v gozdu, začutimo naravo, pastirske igre in pastirska glasbila
- ob tabornem ognju, večerni sprehod s petrolejkami, likovna delavnica, živali v domu Lipa
- preproste lutke

Dom Jurček
- izdelki iz papirja in naravnih materialov
- kviz »male sive celice«, nočni pohod, pravljična ura v knjižnici
- igrajmo se (družabne igre in lego kocke), mesto Kočevje se predstavi

TRAJNOSTNI RAZVOJ: **ŽIVIMO ZDRAVO**

Nov projekt **Živimo zdravo** seveda predstavlja bistvo naših vsebin že od vsega začetka delovanja CŠOD. Vsi domovi imajo v svojih programih vsebine in aktivnosti, ki odražajo odnos do sebe, do drugih in do narave. Novost pa bo v tem, da bomo skozi različne vsebine skušali mladim na sistematičen način predstaviti, kako pomembno je prisluhniti sebi in svojemu telesu, živalskemu in rastlinskemu svetu. Predstavili jim bomo najnovejša spoznanja o prehrani, boleznih, aktivnosti in pomenu skrbi za telo. Združili bomo znanja o okolju, jim priključili nujnost trajnostnega odnosa do sveta okoli njih

in opozorili na pomen njihove aktivne vloge pri tem.

To bomo počeli na njim lasten način, z izvirnimi metodami in uporabnimi znanji in vsebinami, prilagojenimi najnovejšim spoznanjem in raziskavam.

V obliki projektnega tedna bomo te vsebine pripravili na domovih **Lipa, Burja, Planinka in Vojsko.**

V CŠOD SPODBUJAMO TEKE NA SMUČEH

V CŠOD se zavedamo, da alpsko smučanje postaja za mnoge cenovno zahteven zimski šport. Zato že več let spodbujamo in otrokom privzgajamo alternativno zimsko dejavnost – hojo in tek na smučeh, ki postaja tudi v Sloveniji vedno bolj popularna in razširjena. V vseh domovih je na voljo **celotna oprema** (smuči, čevlji, palice) za brezplačno izposojo. V zimskih razmerah je tek na smučeh **v vseh domovih vsaj enkrat na teden**.

V domovih **Kavka, Trilobit in Vojsko** pa lahko izberete tudi **TEČAJ TEKA NA SMUČEH** in učenci bodo na smučeh vsak dan.

Tek na smučeh na Vojskem

CŠOD Ajda
Libeliška Gora 34
2372 Libeliče
02 878 40 51
031 607 566
ajda@csod.si

TEMATSKI TEDEN: **PRVA POMOČ NA AJDI**

Z znanjem prve pomoči rešujemo življenja in zdravje. Usoda otrok je pogosto odvisna od ukrepanja učiteljev, vzgojiteljev in tudi sovrstnikov, ko pride do poškodbe, alergije, nenadne nezavesti, zastoja srca … V takšnih primerih je potrebno **ukrepati naglo, pravilno in v pravilnem zaporedju.** S tem namenom CŠOD Ajda razpisuje dva programa.

TEDEN PRVE POMOČI:

Ta oblika je namenjena učencem **osmega razreda OŠ** v obsegu najmanj 12 in največ 18 pedagoških ur.

Namen
- pridobitev znanja iz poglavij programa prve pomoči in uporaba znanja na primerih
- medsebojna pomoč učencev v luči socializacije pri skupinskem delu učenja prve pomoči

Poglavja prve pomoči
- Splošni napotki za prvo pomoč
- Domača lekarna
- Poškodbe kosti in sklepov
- Rane in krvavitve
- Termične poškodbe
- Zadušitve
- Ugriznine in piki
- Električne poškodbe
- Zastrupitve
- Nenadna nagla obolenja
- Utopitve
- Reanimacija

ZDRAVO IN S CELO GLAVO NA IZLETE V NARAVO

Ta oblika projekta je namenjena učencem **4., 5., 6., 7. ter 9**. razreda OŠ v obsegu 4 do 10 ur prve pomoči v okviru programa šole v naravi med tednom ali vikendom.

Namen
- predstaviti preventivne in varnostne ukrepe v povezavi s programom naravoslovja in športa
- ukrepanje ob nevarnostih in poškodbah

Naštete vsebine udeleženci izvajajo v okviru različnih aktivnosti. Preko diskusije, demonstracije in IKT-tehnologije se seznanijo z osnovnimi pravili, predpisi in postopki ukrepanja pri posameznih vsebinah prve pomoči.

Znanje prve pomoči uporabijo **ob konkretnih primerih v naravi:**

- preko igre in simulacije na lutkah aktivno izvajajo temeljne postopke oživljanja
- ob izvajanju kanuizma po reki Dravi odigrajo primer nudenja prve pomoči ob utopitvi in izvajajo položaj za nezavestnega
- skozi igro vlog se preizkusijo v nudenju prve pomoči ob poškodbah kosti in sklepov; s pomočjo materiala iz narave in materiala iz vsebine torbice prve pomoči izvajajo ustrezne oblike imobilizacije ter transporta; v zimskem času pri dostopu do ponesrečenca uporabijo krplje
- ob zgodbi ocenijo tip krvavitve in način njenega zaustavljanja ter uporabijo različen obvezilni material, primeren za posamezen primer
- na osnovi pripravljene zgodbe oskrbijo podhlajenega
- pri pohodih po naravi skrbijo za ustrezno zaščito pred sončnimi opeklinami
- s pomočjo določevalnih ključev poiščejo in prepoznavajo zdravilne rastline v naravi,
- ki jih lahko uporabijo pri nudenju prve pomoči
- spoznajo možnosti zastrupitve v naravi (rastline, ugrizi in piki živali)

CŠOD Burja
Seča 152
6320 Portorož
05 677 24 37
031 607 569
burja@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **MORJE, ALI TE POZNAM …**

Z morjem se srečujemo navadno poleti, ko se odpravimo na dopust. Takrat si za spoznavanje pomena in vloge morja ne vzamemo prav veliko časa. Tudi »šolske knjige« predstavijo morje v bolj splošnih orisih. Učni načrti učitelju celo dopuščajo, da so vsebine o morju izbirne. Morje predstavlja za Slovenijo in Slovence nepredstavljivo veliko bogastvo, ki se ga v veliki meri sploh ne zavedamo.

Namen projekta in splošni cilji

V projektnem tednu učencem predstavimo vsebine, ki odkrivajo morje in z njim povezano znanje z vidika trajnostnega razvoja in ohranjanja življenja na tem področju, tako za rastline in živali kot tudi za ljudi.

SKUPNI SPLOŠNI CILJI PROJEKTA: učenci/dijaki z metodo projektnega dela:

- spoznajo projektno delo
- aktivno sodelujejo v skupini in opravijo vnaprej zastavljene naloge
- s svojimi predlogi in novimi idejami konstruktivno bogatijo skupinsko delo
- jasno in nazorno pripravijo poročilo o svojem delu – projektu
- znajo predstaviti in zagovarjati opravljeno projektno nalogo

Vsebine projekta

Učenci/dijaki v projektnih skupinah spoznavajo:

- gospodarski pomen morja: ribištvo, pomorski promet, turizem
- zaščitena področja ob morju: soline, Rt Madona, Škocjanski zatok
- razdalje – kako daleč, kako globoko: s kolesom in kanujem
- skozi fotografski objektiv: tehnični, naravoslovni in arhitekturni objekti ob/v morju

Ciljna skupina in trajanje

Dijaki prvih in drugih letnikov srednjih poklicnih in strokovnih šol ter gimnazij, lahko tudi učenci osmega in devetega razreda OŠ. Število učencev/dijakov: največ 50.

Trajanje projekta: od ponedeljka do petka.

CŠOD Čebelica
Dolenja vas pri Čatežu 19
8212 Velika Loka
07 348 90 12
031 607 570
cebelica@csod.si

PROJEKTNI VIKEND: **VODNI VIRI KRAJA ČATEŽ**

Termin: od petka do nedelje
Starost: 6. do 9. razred OŠ
Datum: vikendi 2013, 2014 ...

Predstavitev programa za nadarjene učence:

Po krajšem uvodu v projektno delo in pripravi skupin na raziskovalno delo se bodo učenci seznanili s tematskimi področji raziskovanja: orientacijski vidik – določitev lokacij v GIS-sistemu in popis rastlin ob vodnem viru in v njem, določitev FI-KE-parametrov vodnih virov, zgodovinsko-etnološki pomen vodnih virov in vpliv življenja ljudi na vodne vire v kraju Čatež.

Oblikovane raziskovalne skupine si bodo za svoje delo pripravile program dela, načrt terenske raziskave, zbrale podatke na terenu, jih analizirale in ovrednotile v rezultatih. V zaključnem delu bodo oblikovane skupine predstavile svoje delo in doseženi cilj ter sooblikovale zaključni cilj projektnega vikenda. Poleg terenskega raziskovalnega dela bodo učenci razvijali ustvarjalni pristop v izražanju umetniškega pogleda na vodne vire v kraju Čatež. Družabni večeri in zanimive športne aktivnosti bodo učencem dobrodošla popestritev.

Andreja Tomažin,
vodja OE Čebelica – pomočnica direktorice

CŠOD Fara
Fara 3
1336 Kostel
01 894 24 18
031 607 571
fara@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **DIVJIM ZVEREM NA SLEDI – RJAVI MEDVED**

Učenec spozna življenjski prostor rjavega medveda, njegove navade in značilnosti. Projekt Rjavi medved izvajamo ne glede na letni čas, glede na letni čas pa lahko izvajanju projekta dodamo specifične aktivnosti (npr. hibernacija, prehranjevanje …).

Starost: 1., 2., 3., 4. razred

Igre vlog: rjavi medved z vidika gozdarjev, naravovarstvenikov, lovcev, kmetov, lokalne skupnosti …

Zadolžitve so dogovorjene.

Učenec:

- spozna rjavega medveda
- spozna njegovo življenjsko okolje
- razume nevarnosti ob srečanju z rjavim medvedom in zna odreagirati ob tem
- v gozdu išče sledi medveda in drugih gozdnih živali
- spozna gozd kot življenjski prostor (mahovi, lišaji, podrast, drevesa, talne živali, gozdne živali …)
- spozna potok kot vir vode za rjavega medveda in druge gozdne živali (raziskuje in razume pomen čistosti vode, potok kot vir vode nekoč in danes …)
- spozna, da medved ob nevarnostih zbeži na drevo (se sam preizkusi v plezanju – plezalna stena)
- raziskuje, kako medved ohranja svoj teritorij in kako se v gozdu znajde, se sam orientira in sodeluje v orientacijskem teku
- spozna, kako se medved giblje (medvedji ples – večerna delavnica)
- ustvarja z različnimi materiali na temo medveda (glina, mavec, papir, materiali, nabrani v gozdu … – večerna delavnica)

CŠOD Gorenje
Gorenje pri Zrečah 19
3214 Zreče
03 576 13 33
031 607 572
gorenje@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **RAZNOLIKOST EKOSISTEMOV**

Ciljna skupina: 5. do 9. razred OŠ, 1. do 3. letnik SŠ

Cilji projektnega tedna:

- udeleženci se seznanijo z različnimi naravnimi in umetnimi ekosistemi v bližini doma Gorenje
- obiščejo zavarovano območje Lovrenških jezer
- raziskujejo, spoznavajo in določajo organizme v različnih okoljih
- ugotavljajo različne abiotske dejavnike v različnih okoljih
- sklepajo o stopnji biološke raznovrstnosti v okolici doma Gorenje
- sklepajo o vplivu človeka na okolje
- se seznanijo z raziskovalnim delom na terenu
- izdelajo poročilo in ga predstavijo

Čas trajanja: petdnevni program ob bivanju v domu Gorenje

Letni čas izvedbe: september, oktober, april, maj, junij

Oblike dela: frontalna oblika dela, delo v skupinah, individualna oblika dela

Metode dela: terensko delo, metoda razlage, razgovora, poročanja, reševanja problemov

Izdelek: plakat ali poročila v elektronski obliki

Oblikovanje delovnih skupin po interesih in temah

Vsebinski sklopi
Raziskovanje in poskusi
Evolucija
Ekologija

Teme:

SPLOŠNO O POHORJU:
značilnosti Pohorja, raznolikost ekosistemov na Pohorju; raznovrstnost, naravni in umetni ekosistemi, vplivi človeka na okolje.

GOZD V NIŽJIH PREDELIH POHORJA:
raziskovanje gozda, spoznavanje listopadnega drevja, plasti gozda, podrasti, živali v gozdu, kamninska podlaga.

ZAVAROVANO OBMOČJE LOVRENŠKIH JEZER:
ogled visokega barja Lov-renških jezer, pohod po gozdnati Rogli – opazovanje in popis lišajev, kamninska podlaga, merjenje abiotskih značilnosti vode in prsti, spoznavanje različnih ekosistemov, določanje značilnih rastlin in živali.

TRAVNIK IN VISOKODEBELNI SADOVNJAK:
primerjava gojenega in negojenega travnika, določanje in popisovanje rastlin na travniku, določanje in popisovanje živali na travniku; spoznavanje bližnjih visokodebelnih sadovnjakov, raznolikost starih sort jablan in hrušk, pomen visokodebelnih sadovnjakov za okolje.

ZDRAVILNE RASTLINE IN UPORABNE RASTLINE:
spoznavanje zdravilnih rastlin na vrtu zdravilnih rastlin, samonikle zdravilne rastline v naravi, značilnosti, priprava in uporaba zdravilnih rastlin.

POTOK:
spoznavanje abiotskih dejavnikov v potoku, živali v potoku, ocenjevanje onesnaženosti potoka.

PREGLED REZULTATOV, IZDELAVA POROČILA, POROČANJE:
pregled rezultatov in ugotovitve posameznih dni – poročanje skupin; izdelava plakatov na posamezno temo.

CŠOD Jurček
Cesta na stadion 5
1330 Kočevje
01 893 10 30
031 607 573
jurcek@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **RASTEM S KNJIGO**

Ciljna skupina: vrtci in 1. razred OŠ
Trajanje projekta: tridnevni program

Cilji:
1. otrok spoznava jezik kot objekt igre
2. otrok doživlja in spoznava verbalno komunikacijo kot vir ugodja, zabave in reševanja problemov
3. otrok razvija predbralne in predpisalne sposobnosti in spretnosti
4. otrok spoznava besedo, knjigo kot vir informacij
5. otrok ob knjigi doživlja veselje, zabavo, povezuje estetsko in fizično ugodje ter pridobiva pozitiven odnos do literature
6. ob poslušanju in pripovedovanju pravljic ter drugih literarnih del razvija sposobnost domišljijskega sooblikovanja in doživljanja literarnega sveta
7. otrok se uči samostojno pripovedovati
8. otrok se ustvarjalno izraža v jeziku

Primeri dejavnosti za uresničitev ciljev:
1. samostojno ustvarja knjigo, slikanico
2. sodeluje v različnih družabnih in didaktičnih igrah, ki spodbujajo bogatenje besednega zaklada, obnavljanje in izmišljanje zgodb
3. igra se z glasovi in črkami
4. spoznava pisni jezik in njegovo vlogo
5. spozna papir in sodeluje pri recikliranju starega papirja
6. sodeluje v komunikaciji v manjših skupinah ali v parih
7. posluša pravljice, zgodbice, uganke, pesmice;
8. v simbolni igri in igri vlog posnema in igra osebe, živali, predmete
9. posluša odraslega in otroka, posluša avdio in gleda video gradivo z raznovrstnimi literarnimi besedili tudi iz aktualne otroške kulture
10. samostojno pripoveduje zgodbice, jih obnavlja in si izmišljuje svoje
11. obišče Knjižnico Kočevje

CŠOD Kavka
Livške Ravne 9
5222 Kobarid
05 384 40 20
031 607 574
kavka@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **POSOČJE**

Posočje s svojo bogato zgodovino, kulinariko, naravoslovnimi in geografskimi posebnostmi ter športom ponuja številne teme za izvedbo projektnega tedna. Vpliv dogodkov v tem delu Slovenije in Evrope se je različno odrazil na številnih področjih človekovega življenja.

Otroci si izberejo sebi ljubo področje, ga obdelajo in predstavijo. Lahko se odločijo za vsa področja.

Ciljne skupine: druga in tretja triada osnovne šole, srednja šola

Cilji:

- spoznati Posočje in ga primerjati z drugimi turističnimi in zgodovinskimi predeli Slovenije
- izvesti interdisciplinarno ekskurzijo v Posočje in Benečijo
- spoznati naravne in kulturne značilnosti in posebnosti Posočja in Benečije
- izdelati turistični izdelek (vodnik, logotip …)

Interdisciplinarnost

- biologija in gospodinjstvo – soška postrv, **podnebje in rastlinstvo**, kulinarične značilnosti Posočja, mleko in mlekarstvo (in ogled sirarskega muzeja), vplivi človeka na okolje, kamninska sestava tal, zdravilna zelišča – zdrava prehrana, uporabnost fig, grozdja in kostanjev
- zgodovina – vzroki za tolminski punt, obdobje nastanka Gregorčičeve pesmi Soči, prva svetovna vojna (in ogled muzeja prve svetovne vojne, **vojaških položajev na Kolovratu**, kostnice), življenje v Benečiji med obema vojnama, mirovne pogodbe, blokovsko razdeljen svet in vzroki za ekonomske migracije
- matematika, fizika in naravoslovje – razdalje, nadmorske višine, **hitrost vzpenjanja** in spuščanja v vas Topolovo, vremenski pojavi
- slovenski jezik – pesmi in pripovedke iz Posočja, pesniki in pisatelji (**Simon**

Gregorčič in ogled njegove rojstne hiše, France Bevk, Ivan Volarič - Feo, Ciril Kosmač), nadiško, rezijansko in terško **narečje**

- geografija – ledeniki, relief, vodovje, presežniki v slovenskem in evropskem merilu, Julijske Alpe, Dinarsko gorstvo, Kras (in ogled kraške jame – Kavkne jame), **izdelava zemljevida**, tok reke Soča, lege vasi in pogoji za gospodarski razvoj
- šport – vodni in zračni športi, pohodništvo, **nordijska hoja**, **hoja** in **tek na smučeh**, kolesarjenje, športne poškodbe in prva pomoč
- družba in etika – meja med državami, zamejski Slovenci
- tehnika – fotografiranje
- glasba – petje uglasbenih Gregorčičevih pesmi in pesmi iz Benečije

CŠOD Kavka - Avrikelj
Podružnična šola Soča
Soča 28
5232 Soča
05 384 40 20
031 607 574
kavka@csod.si

V okviru CŠOD lahko z novim šolskim letom šole koristijo tudi prostore v Podružnični šoli Soča, kjer je na voljo 26 ležišč. Lokacija je namenjena za izvedbo **programa v lastni organizaciji šole**, saj CŠOD tu nima zaposlenega kadra. Udeleženci lahko **uporabljajo kuhinjo in sami pripravijo obroke** – enega ali vse. Program se tako lahko poveže tudi s predmetom gospodinjstvo. Priprava hrane pa je tudi pomemben dejavnik pri povezovanju skupine. V primeru dobrih snežnih razmer se v bližini uredi **manjše smučišče**.

CŠOD Kranjska Gora
Vitranška 9
4280 Kranjska Gora
04 588 15 84
031 607 575
krgora@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: NARAVNA IN KULTURNA DEDIŠČINA ZGORNJESAVSKE DOLINE

Projektni teden Naravna in kulturna dediščina je namenjen učencem tretje triade osnovne šole in traja 5 dni. Je skupna naloga učencev, učiteljev CŠOD Kranjska Gora in učiteljev šole. Učenci z metodo projektnega dela spoznajo ter ozavestijo pomen varovanja naravne in kulturne dediščine ter spoznajo naravno in kulturno dediščino Gornjesavske doline.

Razdeljeni so v največ tri terenske skupine do 20 učencev, znotraj katerih se oblikujeta še največ dve delovni skupini **do 10 učencev**. Vsaka delovna skupina izbere eno temo (**Naravni rezervat Zelenci, Etnografska zgodovina Gornjesavske doline, Od Josipa Vandota do Kekca, Športne prireditve Gornjesavske doline, Triglavski narodni park, Gorništvo in pohodništvo v Julijskih Alpah in Karavankah, Ustanovitev, razvoj in delovanje Gorske reševalne službe**) in izdela projektno nalogo, ki jo predstavi zadnji dan in ovrednoti delo. Vsi učenci sodelujejo pri vseh izbranih vsebinah.

Dejavnosti se izvajajo v dolini **Planice** (7. r.), etnografskem muzeju Liznjekova domačija (7. do 9. r.), Slovenskem planinskem muzeju (8. in 9. r.), na pobočju **Vitranca**, v Karavankah in na pobočjih Julijskih Alp (7. do 9. r.), v naravnem rezervatu **Zelenci** (7. do 9. r.), v dolini **Krnice**, ob **jezeru Jasna** (7. do 9. r.) in domu Kranjska Gora.

PROJEKTNI TEDEN: VODA – TE DOVOLJ POZNAM?

Projektni teden Voda – te dovolj poznam? je namenjen učencem 7., 8. in 9. razreda osnovne šole in traja 5 dni. Je skupna naloga učencev, učiteljev CŠOD Kranjska Gora in učiteljev šole. Učenci z metodo projektnega dela spoznajo pomen vode za preživetje vseh živih organizmov, dokažejo, da je voda pomemben dejavnik pri mnogih procesih v naravi in hkrati ozavestijo njihov varovalni odnos do obnovljivih virov v naravi.

Učenci so razdeljeni v največ tri terenske skupine do 20 učencev, znotraj katerih se oblikujeta še največ dve delovni skupini do 10 učencev. Vsaka delovna skupina izdela projektno nalogo ter jo zadnji dan predstavi. Vsi učenci sodelujejo pri vseh dejavnostih.

Vsebine se izvajajo **v naravnem rezervatu Zelenci, Krnici, ob jezeru Jasna in na njem, v okolici reke Pišnice, ob toku reke Save Dolinke, v Ledinah ob Savi, razvodju Save Dolinke in Ziljice**, v okolici doma CŠOD Kranjska Gora, v muzeju Liznjekova domačija in v domu Kranjska Gora.

CŠOD Lipa
Črmošnjice 27
8333 Semič
07 306 76 08
031 607 576
lipa@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **ENERGIJA VETRA, VODE IN SONCA (TEHNIŠKI TEDEN)**

Starost: 4. in 5. razred

V tehniškem tednu učenci razvijajo razumevanje izkoriščanja obnovljivih virov energije in se soočijo z dobrimi in slabimi stranmi nekaterih obnovljivih virov energije (sonca, vode, vetra). Delavnica traja pet dni. V tem času učenec:

- spozna različne obnovljive vire energije
- seznani se s potekom dela – programom celega tedna
- načrtuje delo
- izdela/sestavlja model sončnega kolektorja, ga s cevmi poveže s črpalko, ki jo poganja sončne celice, izdela mlinček iz naravnih materialov, sestavi model vetrne elektrarne in hidroelektrarne
- postavi modele na primerne lokacije, opazuje delovanje, opravlja meritve, išče najboljše lege, lokacije ali druge rešitve za dobre izkoristke naprav
- ugotovitve in meritve zapisuje, ureja in na koncu pripravi poročilo

IZVEDBA PROJEKTNEGA TEDNA

Delo poteka v skupinah. Cilji iz predmetov naravoslovje in tehnika, družba in matematika se med seboj prepletajo pri večini dejavnosti. Le cilji iz likovne vzgoje se dosegajo v samostojni delavnici.

PROJEKTNI TEDEN: **GOZD**

Starost: 3. in 4. razred

Projektni teden na temo GOZD je petdnevni.

Dejavnosti so namenjene učencem 3. in 4. razredov osnovnih šol. Na podlagi aktivnega spoznavanja okolja ter posledično boljšega razumevanja le tega želimo ozaveščati mlade z vidika trajnostnega razvoja in ohranjanja naravne in kulturne dediščine. Želimo razvijati občutljivost za dogajanje v okolju in s tem zavedanje okolijskih problemov, prav tako pa spodbujati k večji telesni aktivnosti.

Dejavnosti zajemajo naslednja področja:

- ekologija gozda
- okoljska vzgoja
- gozdna vegetacija
- gozdne živali
- doživljanje gozda preko čutil
- pastirske igre in glasbila
- razvijanje domišljije, ročnih spretnosti in ustvarjalnosti
- urjenje v metodologiji raziskovanja
- orientacija v naravi in prostoru
- zavetišča in bivališča
- pohodništvo

CŠOD Medved
Medvedje Brdo 13
1373 Rovte
01 750 13 99
031 607 577
medved@csod.si

PROJEKTNI VIKEND: **ASTRONOMIJA**

Starost: 6. do 9. razred OŠ

Na Medvedjem Brdu imamo majhno svetlobno onesnaženje, zato so ob jasnih nočeh zvezde nad nami dobro vidne.

Nočno nebo opazujemo na velikem igrišču pred domom. Imamo 6 teleskopov in 15 daljnogledov, tako da lahko vsak učenec veliko časa opazuje nebesne objekte. Dnevni ritem izvedbe programa je drugačen, saj učenec dopoldan spi, aktiven pa je popoldan in ponoči.

Program temelji na projektnem učnem delu. Uvodoma si učenci zastavijo raziskovalne probleme in se na podlagi zanimanja za določene probleme razvrstijo v skupine. Vsaka skupina ima učitelja mentorja. Učitelji doma Medved pokrivajo naravoslovje, biologijo, športno vzgojo, geografijo, zgodovino, tehniko in tehnologijo, likovno vzgojo, učitelji iz šole pa slovenščino, fiziko, matematiko, glasbo in tuj jezik. Učenci in mentorji pregledajo in izberejo literaturo ter poiščejo cilje za rešitev raziskovalnega problema. Pri doseganju ciljev je pomemben učni proces. Rezultate na koncu predstavijo ostalim učencem v drugih skupinah.

- Učenci imajo možnost obravnavati naslednje teme:
- Vrste objektov v vesolju, njihove oddaljenosti in velikosti; od Zemlje in teles v Sončevem sistemu preko zvezd do drugih galaksij
- Orientacija po nebu: vzhajanje in zahajanje zvezd, navidezno gibanje Sonca in teles Sončevega sistema, kako to vidimo na različnih mestih na Zemlji in kako bi to videli iz vesolja
- Gradniki Sončevega sistema, primerjava z Zemljo
- Opazovanja s teleskopom – različni pogledi skozi teleskop in kako si ustvarimo predstavo o opazovanem objektu.
- Astronomska opazovanja Lune, Sonca in planetov, pogledi na zvezde in gruče zvezd – kako lahko primerjamo ta opazovanja z opazovanjem Sonca

CŠOD Peca
Breg 13
2392 Mežica
02 823 61 84
031 342 901
peca@csod.si

Dom Peca leži sredi **prvega Geoparka v Sloveniji**. Ta je pred kratkim postal del Evropske (EGN) in Globalne (GGN) mreže geoparkov in deluje pod okriljem Unesca. Okolica doma je zaznamovana z bogato etnološko, kulturno in tehnološko dediščino (Rudnik Mežica – ogled z vlakom ali možnost edinstvenega kolesarjenja po rudniških rovih v Evropi, Geopark Karavanke – geološka pot, doživljajski park – dinozavri…). Posebnost zimskega časa je alpsko smučanje na dveh bližnjih smučiščih: Črna na Koroškem (smučišče uspešnih slovenskih alpskih smučarjev) in Petzen (Avstrija – tudi biatlon). Posebnost letnega časa sta »**Pecakečing**« in »**Golf disk**«. Pecakečing je igra lova na zaklade, ki z uporabo orientacijskih tehničnih pripomočkov – zemljevida, kompasa in GPS naprave hkrati – vodi udeležence do zanimivih ugank, preizkušenj in skritih predmetov v okolici Doma Peca. Je nepozabna pustolovščina, ki s timskim reševanjem atraktivnih orientacijskih nalog krepi človeka in duha, spodbuja občutek solidarnosti in pripadnosti skupini.

PROJEKTNI TEDEN: **GEOTEDEN**

Starost: 6. do 9. razred OŠ

S projektnim tednom želimo učencem približati spoznanje, da so **najbolj običajne stvari**, ki jih vsak dan uporabljamo (npr. kozarec, žlica, kovanci, avto, nafta, premog …), iz snovi, ki so del narave, del Zemlje in zato del geologije, ter da lahko geologija vpliva na naše zdravje, hišo, v kateri živimo, in zemljišče, na katerem stoji hiša. Geologija je tudi v naših prispodobah in občutkih (v sobi je bil potres, srce trdo kot kamen …). Učenci geologijo in naravo doživljajo **z vsemi čutili na zabaven**, **poučen način**.

Učenci se seznanijo z:

- zgodovino Zemlje (razvojem, izumiranjem posameznih vrst)
- z geološko zgradbo območja, s prepoznavanjem kamenin, mineralov in fosilov
- lastnostmi vode v lokalnem okolju
- naučijo se opazovati vse dele narave in z njo trajnostno ravnati
- naučijo se razvijati spretnosti in sposobnosti sklepanja iz opravljenih opazovanj, meritev in poizkusov

Predpriprava projekta poteka v šoli, kjer si učenci na osnovi poslane literature s strani CŠOD Peca izberejo tematiko:

1. Kamnine, fosili in minerali
2. Izumiranje vrst (izumrle živali – dinozavri in rastline)
3. Geološka naravna in kulturna dediščina

Dejavnosti potekajo na območju Geoparka Karavanke:

- širša okolica doma Peca
- podzemlje Pece (Rudnik Mežica)
- geološka učna pot v Mežici
- doživljajski park v Mežici (dinozavri)
- interpretacijska točka Topla
- interpretacijska točka Smrekovec
- dolina smrti Žerjav

CŠOD Planinka
Slivniško Pohorje 39
2208 Pohorje
02 603 24 21
031 607 578
planinka@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **ORIENTACIJA**

Starost: 4. do 9. r. OŠ, SŠ

Orientirati se pomeni najti svoj položaj v prostoru – in zakaj je to pomembno? Če vemo, kje smo, vemo tudi, kako priti do cilja.

Danes lahko pridemo do cilja tudi, če ne vemo, kje smo, in ne poznamo kraja, kjer smo se znašli. Takrat nam pomagajo **znanje, zemljevid in zmožnost orientiranja**. Prednost šole v naravi je, da se praviloma dogaja v naravi. To pa je tudi najprimernejši prostor za učenje orientacije. Dejavnosti, prisotne v orientaciji, so v tesni povezavi z določenimi učnimi predmeti, predvsem s **športno vzgojo** (fizična aktivnost, igra, aktivnosti v naravi), **geografijo** (uporaba geografskih kart, tehnika orientacije na terenu, poznavanje in razumevanje prostora okoli sebe, geografija okolja), **matematiko** (merila, meritve prostora, matematični problemi v dejanskih okoliščinah), **likovno vzgojo** (risanje preprostih kart) in **slovenskim jezikom** (govor in poslušanje, pisanje).

CŠOD Radenci
Gorenji Radenci 1a
8342 Stari trg ob Kolpi
01 894 38 20
031 684 805
radenci@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **KULTURNA DEDIŠČINA BELE KRAJINE (S PLESI)**

Starost: 9. razred OŠ in srednje šole

Učenci pet dni aktivno raziskujejo kulturno dediščino Poljanske doline v Beli krajini.

Po predstavitvi projekta, osnovnih navodilih za delo in predlogih, ki jih podajo učenci, se le-ti, razdeljeni v manjše skupine glede na interese, odpravijo na teren, kjer vsaka skupina s pomočjo intervjujev, anket in opazovanj (pripovedovanje domačinov, fotografiranje, snemanje …) pridobi informacije o svoji izbrani temi. Temo si vsaka skupina izbere izmed ponujenih tem ali pa predlaga svojo. Rezultate raziskav dopolnijo z izsledki iz predložene literature in po potrebi s samostojno najdenimi informacijami z interneta. Svoje ugotovitve strnejo v končni izdelek, ki ga plenarno predstavijo – multimedijsko ali s pomočjo plakata ali drugega izdelka.

Sočasno z raziskovalnim delom med tednom potekajo tudi delavnice, v katerih učenci nekatere vsebine razširijo s praktičnimi znanji.

Vzporedno potekajo še športne dejavnosti, ki dopolnjujejo družboslovne vsebine (pohodništvo ali kolesarjenje do sosednjih krajev zaradi ogledov, veslanje mimo mlinov in žag na Kolpi, lokostrelstvo ob reki Kolpi, plezanje na drevesa v starem visokodebelnem travniškem sadovnjaku …).

Dejavnosti: izvedba intervjuja, anketiranje, fotografiranje, snemanje, opazovanje, skiciranje, delo z literaturo, delo z internetom, priprava in predstavitev izdelka, praktična priprava belokranjske pogače ter izdelava pisanic, ples …

Terensko delo je vezano na vremenske razmere. V primeru dežja ali snega se izvaja v okolici doma – v vasi Radenci, v lepšem vremenu pa lahko raziskovanje poteka v sosednjih naseljih (Sodevci, Stari trg, deloma tudi Dol in Breg). Delavnice in obdelava podatkov se izvajajo v domu.

CŠOD Soča
Dijaška ulica 14
5220 Tolmin
05 380 19 00
031 607 580
soca@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **REKA SOČA – VIR ŽIVLJENJA NEKOČ, DANES, JUTRI**

Starost: 5. do 9. r. OŠ

Učenci se razdelijo glede na zanimanje in interes. Urnik se prilagodi skupinam, zato se učenci že predhodno odločijo, v kateri skupini bodo sodelovali.

Cilji projekta (vsi):
- spodbujati učence k raziskovalnemu delu
- spoznati vpliv reke Soče na življenje prebivalcev Soške doline
- povečati zavest o pomenu naravovarstva
- razumeti zapleteno sobivanje različnih interesnih skupin na reki (naravovarstveniki, ribiči, športniki, domačini, turisti)

Naravoslovna skupina
- ugotoviti stanje biotske pestrosti ob vodi in v njej
- ugotoviti pomen ohranjanja ekosistemov
- ugotoviti kakovost reke in drugih izvirov
- spoznati delovanje čistilne naprave
- raziskovati možnosti uporabe reke kot vira energije

Umetniška skupina
- povečati zavest o reki kot navdihu za umetniško ustvarjanje
- poiskati čim bolj zanimiv fotografski motiv reke oz. živih bitij ob vodi
- napisati pesem
- naslikati sliko

Športna skupina
- ugotavljati pomen reke za športne dejavnosti na njej in ob njej
- povečati zavest o nevarnostih vodnih športov (oprema ...)
- raziskati možnosti kvalitetnega preživljanja prostega časa (zdrav življenjski slog)

Geografsko-zgodovinska skupina
- raziskati razvoj in zgodovino naselitev ob reki Soči
- ugotavljati pomen reke Soče v različnih obdobjih zgodovine (naravna prepreka, hrana, frontna črta, meja med državama…)
- ugotavljati vpliv reke na pokrajino nekoč in danes (regulacija …)

CŠOD Štrk
Spuhlja 34a
2250 Ptuj
02 778 50 41
031 607 582
strk@csod.si

PROJEKTNI TEDEN: **SPREHOD SKOZI SREDNJI VEK**

Starost: 4. do 9. r. OŠ

Za projekt Sprehod skozi srednji vek smo se odločili zaradi zgodovinsko-geografskega položaja doma Štrk in bližine **najstarejšega slovenskega mesta Ptuj** z njegovo naravno in kulturno dediščino. Želimo si, da bi drugačen način dela, sproščenost, igra, medsebojna pomoč in različni pristopi učence motivirali, da bi delali z vnemo, veseljem in navdušenjem, ob tem pa spoznavali in sprejemali nove vsebine. Učenci bodo v tednu dni bivanja v domu Štrk **spoznali način življenja v srednjem veku** ter jezikovna in družbeno-kulturna pravila, norme in navade. **Primerjali bodo življenje na podeželju** in v **mestih skozi zgodovino**. Cilji in dejavnosti zajemajo vsebino večine šolskih predmetov, zato bo projekt nudil veliko možnosti medpredmetnega povezovanja.

V okviru programa se bodo prepletale družboslovne, naravoslovne, športne in tehniške vsebine (srednjeveške delavnice). Družboslovne vsebine bodo vsebovale **oglede gradov Ptuj, Borl, Muretinci** ter dvorca **Dornava in Dominkove domačije**. Spoznali bomo bivalno okolje plemstva v srednjem veku, gradnjo gradov, prostore v gradu ter življenje v njih in njihovi okolici. Pri naravoslovnih vsebinah bodo spoznali delo na polju, **orodje, prehrano in pijačo** ter zelišča. Več o viteštvu, **lokostrelstvu, preživetju, sabljanju**, plezanju in premikih po vodi bodo spoznali pri športnih vsebinah. V srednjeveških delavnicah se bodo otroci seznanili s pisavo (kaligrafijo) tistega časa, prikazali jim bomo **izdelavo papirja, sveč, kiparstvo, lončarstvo in tkanje**. Spoznali bodo srednjeveške poklice, kot so kmet tlačan, vrvar, svečar, lončar, tkalec, orožar, vojak, usnjar, lesar, pisar, burkež, igralec, pevec in muzikant. **Izdelali bodo ščit, sabljo, lok in puščice ter katapult**. Večere bomo preživeli ob umetniškem ustvarjanju in zabavi. Teme bodo seveda srednjeveške**: vitezi, turnirji, legende**, ljudsko slovstvo, lirika, pripovedovanje bajk, spoznavanje šeg in običajev, igre, glasba, ples …

Učenci bodo spoznali, da je bil zgodnji srednji vek zaznamovan z množičnim preseljevanjem ljudstev in z razpadom antike ter da visoki srednji vek pomeni čas urbanizacije Evrope, pa tudi vojaške ekspanzije in križarskih vojn. Vitezi kot plemiči – bojevniki imajo svoj kodeks in spoštujejo vrednote, vero in upanje. Njihov simbol je meč, ki ponazarja vzdržnost in pravico. Kdo ne bi rad vedel več o vitezih, oklepih, mečih, gradovih, turnirjih, legendah o kralju Arturju …? Pozni srednji vek se velikokrat označuje kot mračno obdobje srednjega veka. Po celi Evropi, Sredozemlju in celo na območju Rusije in Afrike je začela razsajati kuga, imenovana črna smrt, delovati je začela srednjeveška inkvizicija. Nezadovoljstvo ljudstva se je po Evropi kazalo v obliki kmečkih uporov, puntov. Razvila se je tudi kritična meščanska srednjeveška književnost in gledališče.

CŠOD Trilobit
Javorniški Rovt 25
4270 Jesenice
04 580 67 56
031 607 583
trilobit@csod.si

PROJEKTNI VIKEND: **KAMNINE NA VSE NAČINE**

Starost: 4. do 9. r. OŠ

Geološka zgradba in geomorfološke oblike nekega ozemlja neposredno močno vplivajo na življenjske pogoje. V okviru projektnega vikenda udeleženci spoznavajo **značilnosti našega alpskega sveta** vse od **kamninske zgradbe, reliefnih oblik in življenjskih prostorov** pa do **pogojev za poselitev in razvoj skupnosti.** Rdeča nit dejavnosti so kamnine.

Spoznavali bomo geološko zgodovino ozemlja na podlagi kamnin različnih starosti, njihovega porekla, **fosilnih ostankov v njih, geoloških struktur in geomorfoloških oblik na terenu**. Ugotavljali bomo, kako so se spreminjala okolja, in sklepali, kakšni razlogi so pripeljali do teh sprememb. Raziskali bomo eno od nahajališč fosilov, spoznavali kamnine, si ogledali ledeniške oblike, izdelovali odlitke fosilov, delali spominke iz kamnin.

V domu imamo **geološko delavnico, opremljeno za obdelavo kamnin in prepariranje fosilov,** ter zbirko kamnin, fosilov in mineralov. V projektni vikend lahko vključimo tudi raziskovanje prsti, vode, rastja in življenjskih prostorov, kar je vse neposredno močno odvisno od geološke podlage. Okolica doma je neposredno povezana z zgodovino gorenjskega železarstva, zato si bomo ogledali krajši **rudniški rov**, ostanke **prazilnih peči**, eno najstarejših **hidroelektrarn** v Sloveniji, redek primer vodnih zajetij za potrebe železarne. Za domom stoji manjša **talilna peč za železovo rudo**. Po dogovoru organiziramo obisk **Muzeja železarstva**, ki ponuja tudi enkratno paleontološko zbirko fosilov iz okolice Jesenic.

CŠOD Vojsko
Vojsko 21
5280 Idrija
05 374 20 30
031 607 584
vojsko@csod.si

PROJEKTNI TEDEN ALI VIKEND: **SPOZNAJMO SE**

Starost: 4. do 9. r. OŠ, srednja šola

V tridnevnem (ali petdnevnem) programu Spoznajmo se učenci sodelujejo v raznih dejavnostih, ki povečujejo občutek **pripadnosti skupini** in spodbujajo **medsebojno sodelovanje**. Skozi igre, dejavnosti in pogovore si krepijo **samozavest** in izboljšujejo **samopodobo**. Učenci tako kot skupina skupaj marsikaj doživijo, **rešujejo probleme**, se nasmejijo eden drugemu in samemu sebi, poglabljajo prijateljske vezi, se učijo **biti strpni**. Naučijo se prenesti poraz in pozitivno gledati nase ter na stvari v življenju. **Glavna sprostitvena tehnika je smeh**, naučijo pa se tudi kakšne druge.

Se jim bo uspelo dogovoriti in spraviti celo ekipo čez reko lave? Bodo kos reki, polni kisline? Bo prav njihova ekipa zmagala v izzivu? Se bodo znašli v začasni izgubi daru govora, sluha ali vida?

Program lahko **v začetku leta** služi **medsebojnemu spoznavanju učencev in učiteljev**, pa tudi sicer za povečevanje pozitivnih medsebojnih odnosov v skupini, pozitivne samopodobe učencev, občutka pripadnosti skupini (razredu) ter lahko razrednikom služi kot dobrodošel prispevek in dodatek k razrednim uram.

Vse to bodo učenci dosegli skozi **igre zaupanja, igre s telesnim stikom, pa tudi spoznavne igre, igre »teambuildinga«, zabavne igre** ipd. Manjkalo ne bo niti **improvizacije**, druženja ob tabornem ognju, preizkusa medsebojnega sodelovanja v orientacijskem teku in štafetnih igrah, druženja na daljšem pohodu, kuhanja in še česa. Tudi nadarjeni učenci bodo pri dejavnostih lahko uporabili marsikateri svoj talent.

TEMATSKI TEDEN ALI VIKEND: **OD ČIPKE DO ŽLIKROFOV**

Starost: 4. do 9. r. OŠ

Učenci skozi različne družboslovne, naravoslovne, športne in ustvarjalne dejavnosti spoznajo kulturno in naravno **dediščino Idrije in Vojskega**. Najpomembnejša kulturna dediščina Idrije in okolice je vezana na tradicijo **petstoletnega rudarjenja**. Mesto Idrija združuje veliko število objektov kulturne in tehniške dediščine, ki pričajo o izjemnem položaju tega območja pri **proizvodnji živega srebra**. Vse to zaobjamemo z **vodenim ogledom mesta**, zanimivih zbirk Mestnega muzeja in ko se podamo v temo rudniških

rovov skozi **Antonijev rov**. Po poti idrijskih naravoslovcev pridemo do **Divjega jezera**, ki predstavlja kompleksen geološki, geomorfološki in hidrološki pojav, saj je jama, izvir in jezero obenem.

Vplivni zgodovinski procesi s političnimi in družbenimi spremembami so pustili svoj pečat tudi z objekti nepremične dediščine na Vojskarski planoti. To so **objekti iz časa prve** in posebno **druge svetovne vojne** (Partizanska tiskarna Slovenija in grobišče na Vojščici). Da pridemo do najlepših kotičkov planote, moramo vložiti tudi nekaj telesnega napora (peš ali s kolesom). **Hudournik** je razgledišče na robu Vojskarske planote, kjer je dobro viden tudi del idrijskega preloma, ki seka celotno Slovenijo. Tu je tudi rastišče endemičnih in zavarovanih rastlinskih vrst. Naravna zanimivost Vojskega so tudi **slapovi** Gačnika in Snežena jama.

Klekljana idrijska čipka, ki jo že stoletja izdelujemo v Idriji in okolici, je pomemben del slovenske kulturne dediščine. Učenci se preizkusijo tudi v tej spretnosti.

Seveda ne gre brez **idrijskih žlikrofov**, ki so krajevna specialiteta in zaščitena narodna jed. Vse skupaj je začinjeno še **z zanimivim idrijskim narečjem**. Ves čas pa nas spremlja Berkmandlc – škrat, ki nam zelo rad ponagaja, tako da je še bolj zabavno.

Program lahko traja tri ali pet dni.

ENODNEVNI PROGRAM: **ČEBELARSKI CENTER SLOVENIJE IN ARBORETUM**

Brdo 8
1225 Lukovica

Čebelarski dan

Verjetno nas večina, ko slišimo za čebele, pomisli na med in druge čebelje pridelke. Vendar je bistveni pomen čebel nekaj drugega: so pomembne **opraševalke rastlin**. Z opraševanjem divjih rastlin v naravi poskrbijo za izjemno biotsko raznovrstnost. Njihov ekonomski pomen pa je izrazit pri opraševanju kmetijskih kultur – pri sadnem drevju oprašijo do 80 % cvetov. Zato učenci na našem naravoslovnem dnevu spoznajo pomen čebel in čebelarstva. Seznanijo se z zgradbo čebel in njihovim socialnim življenjem, z dolgo **tradicijo čebelarstva** v Sloveniji, ki se odraža tudi v **ljudski umetnosti** (panjske končnice, čebelnjaki), spoznajo poklic čebelarja in njegovo opremo. Vidijo in poskusijo **čebelje pridelke** ter spoznajo njihovo vlogo v prehrani. Čebelarski dan lahko zaključimo z obiskom bližnjega sadovnjaka, kjer učenci spoznajo sožitje med sadnim drevjem in čebelami.

Program se izvaja kombinirano v Arbo-retumu in v Čebelarskem centru Slovenije v Lukovici.

DNEVNI CENTER: **NAŠE PREKMURJE**

Življenje ob Muri kljub hitremu tempu danes teče počasneje in tradicija, ki se je skozi stoletja oblikovala, še danes povezuje ljudi, ki živijo ob tej reki. Ropotajoči mlini, mnoge domače obrti, pristne in slastne domače jedi ponujajo doživetje, ki povezuje naravno in kulturno dediščino Prekmurja kot nekaj edinstvenega in posebnega v naši deželi.

Utrip in čarobni svet pokrajine ob Muri želimo približati tudi našim učencem v obliki dneva dejavnosti, ko se bodo **srečali s tradicijo Prekmurja, jezikom in prebivalci**, **doživeli Prekmurje danes in nekoč**, spoznali **naravne danosti kot možnosti razvoja**, predvsem pa doživeli in videli **bogato kulturno in naravno dediščino ob reki Muri.**

Popeljali vas bomo v največje mesto na levem bregu Mure, **Mursko Soboto**, se sprehodili skozi veličasten park ob mogočnem grajskem poslopju, v katerem domuje Pokrajinski Muzej MS (stalna razstava o zgodovini Prekmurja). Območje **Občine Beltinci** predstavlja geografsko zaokroženo celoto z raznoliko kulturno dediščino, naravnimi lepotami, etnološkimi posebnostmi, bogatim ljudskim izročilom in razvito turistično infrastrukturo. Obiskali bomo tri panonske vasi: **Lipovci** – tradicija rokodelske obrti pletenja izdelkov iz slame; **Lipa** – kmečka cimprana hiša, pokrita s slamo, tradicija priprave jedi iz krompirja; **Ižakovci** – Otok ljubezni – vožnja z brodom po reki Muri, ogled plavajočega mlina, spoznavanje obrti bujraštvo na Muri, bujraška malica.

Program vključuje možnost izbire oz. kombinacije programa: **Razkrižje** – prazgodovinska vas, Ivanov izvir; **Velika Polana** – evropska vas štorkelj, rojstni kraj Miška Kranjca; **Lendava** – kulturno-zgodovinske znamenitosti dvojezičnega mesta in sodelovanje dveh narodov; **Bukovniško jezero –** Krajinski park Goričko; **Bogojina –** cerkev Jožeta Plečnika; **Puconci - Pečarovci** – najstarejša protestantska občina z evangeličansko cerkvijo in protestantskim domom Štefana Kuzmiča; **Dobrovnik** – ogled tropskega vrta, kjer gojijo tropske rastline (orhideje, banane, ananas, poper, vanilija) na osnovi izrabljanja geotermalne energije; **Zdravilišče Radenci** – ogled term, vrtine in pokušnja mineralne vode iz izvira; **Tišina - Petanjci** – spominski park in zaščiten kulturni spomenik; vrt, ki sodi med najbogatejše rastlinske nasade v Sloveniji, spominska plošča astronomu in znanstveniku Johannesu Keplerju, enota ZRC SAZU.

DNEVNI CENTER: **ENERGETSKI POLIGON MIC VELENJE**

Energetski poligon ŠC MIC Velenje ponuja zanimive in aktualne učne vsebine v obliki dneva dejavnosti (naravoslovni in tehniški dnevi). Omogoča: delo z obnovljivimi viri energije (OVE) v realnem in laboratorijskem okolju (termosolarna, fotovoltaična, geotermalna energija, ki je povezana s toplotnimi črpalkami, vetrna in bioodpadna energija); uporabo in prikaz didaktičnega in realnega sistema soproizvodnje toplotne in električne energije v kombinaciji s toplotno črpalko in ogrevalnim sistemom; vsakdanje delo in raziskave v pasivnem energetskem objektu s samozadostno energijsko preskrbo in uporabo sodobnih gradbenih, energetskih in informacijsko-komunikacijskih tehnologij, prikaz in sledenje energijskih parametrov s pomočjo energetskega monitoringa; demonstracijsko energetsko svetovanje; izobraževanja in usposabljanja s področij obnovljivih virov energije in učinkovite rabe energije.

Učne vsebine, ki jih bomo v okviru programa izvajali:

- OBČUTI ENERGIJO kot življenjsko silo
- OBČUTI SONCE kot vir toplote in sevanja
- OBČUTI VETER kot moč in delovno silo
- ENERGIJA VODE kot vir življenja
- OBČUTI ELEKTRIKO skozi čutila in meritve
- OSNOVE ELEKTRIČNE ENERGIJE
- ENERGIJA IN DOM
- PRETVORBE ENERGIJ

Učenci bodo z ogledom energetskih sistemov in delavnicami pridobili osnovna znanja o energiji in obnovljivih virih energije ter osvojili osnove učinkovite rabe energije.

DNEVNI CENTER:
MUZEJ PREMOGOVNIŠTVA VELENJE

Stari jašek – Koroška cesta 56 c
3320 Velenje

CŠOD v sodelovanju z **Muzejem premogovništva Slovenije** izvaja tehniško-naravoslovne dneve že več kot desetletje. V šolskem letu 2013/2014 ponujamo program, ki bo enkratno dogodivščino spusta v rudarske rove povezal s tradicijo premogovniške dejavnosti in s posledicami, ki jih je izkopavanje povzročilo v okolju in prostoru Šaleške doline.

Podzemna pustolovščina

Jamski del muzeja je popolnoma prenovljen. Vsebuje tudi nekaj novih scen, ki jih prej ni bilo. Prav tako je uveden varnostni video sistem spremljanja obiskovalcev.

Učenci se bodo prepustili vznemirljivemu potovanju po skrivnostnih rovih premogovnika in za kratek čas **postali rudarji**. V spremstvu vodičev bodo v premogovnik vstopili povsem enako, kot so vanj vstopali rudarji v prejšnjem stoletju. **Oblekli bodo rudarska oblačila**, si nadeli **čelado**, s sabo vzeli **rudarsko malico** in se po Starem jašku iz leta 1888 spustili 160 m v globino. V uri in pol si bodo v podzemnih rovih ogledali slikovito predstavitev, kako je potekalo delo rudarjev nekoč in danes. Zgodbo oblikuje 20 scen in 15 lutk rudarjev, ki oživijo s sodobno avdiovizualno opremo. Spoznali bodo mehanizacijo jamskih prostorov iz zadnjih desetletij razvoja Premogovnika Velenje in obisk sklenili z vožnjo s podzemno železnico.

Nove scene v zunanjem delu muzeja

V drugem delu ogleda bodo učenci v zunanjih avtohtonih prostorih muzeja spoznavali še druge učne vsebine, povezane s premogovništvom: **razvoj premogovništva na Slovenskem, bivanjsko kulturo slovenskih rudarjev, rudarsko tradicijo in simbole, pot od premoga do energije prihodnosti ter vplive in posledice pridobivanja premoga v Šaleški dolini na okolje in prostor.**

V **muzejskem parku** so nameščene **nove scene**: predstavitev lesene podgradnje, zgodovina premogovništva v Šaleški dolini v primerjavi s svetovnimi dosežki in dogodki, predstavitev podgradnje z jeklenim ločnim podporjem, predstavitev zgodovine in razvoja jaškov, pregled jamskih voznih enot ob starem rudniškem jašku.

Pridite v Šaleško dolino med »knape«, ki vam kličejo SREČNO!

DNEVNI CENTER:
LUKA KOPER – SLOVENSKO OKNO V SVET

Dnevni center **Luka Koper – slovensko okno v svet** ponuja vodenje po edinem slovenskem morskem pristanišču z 12. terminali in spremljajočimi dejavnostmi.

Pristanišče Koper je bilo ustanovljeno leta 1957, ko se je začel izkop morskega dna na severni obali mesta. Prvo ladjo, čezoceanko Gorica, last slovenskega ladjarja Splošne plovbe iz Pirana, so privezali leto in pol kasneje. Današnje ime Luka Koper je iz leta 1961. Leta 2011 je znašal ladijski pretovor 17 milijonov ton, od tega pol milijona kontejnerjev, 100.000 potnikov. Le redkokje imamo priložnost opazovati toliko tipov ladij, prevoznih in delovnih naprav na tako majhnem področju.

Program je prilagojen starostni stopnji otrok in usklajen z učnimi načrti in je namenjen vsem učencem osnovnih šol in dijakom srednjih šol, ki spoznavajo značilnosti Slovenske Istre in sobivanja človeka in narave. Spoznamo **pomorske poklice**, si ogledamo **pristanišče z antropogenimi spremembami krajine** tako z razgledišča, kot z morske strani na pomolu sv. Katarina v Ankaranu.

Začnemo pri gradu Socerb, od koder se zapeljemo do Kopra in školjčne sipine v Ankaranu. Naravoslovni dan začnemo na razgledišču , kjer se seznanimo z značilnostmi Tržaškega zaliva in lego ter ustrojem pristanišča ter antropogenimi spremembami lagunske obale, edine depresije v Sloveniji, in primerjamo sedanje stanje z nekdanjo rabo prostora.

Po razlagi in prikazu nastanka pristanišča in terminalov si te tudi ogledamo. Učenci spoznajo **tipe operativnih obal** z njihovo opremo (npr. različne rampe na RO-RO terminalu) in **tipe ladij**, **skladiščne** ter servisne naprave, kot sta npr. open-top kontejner in naša največja garažna hiša, pa tudi prizadevanja za čim manjši vpliv na okolje.

Ko pridemo iz pristanišča si ogledamo še **školjčno sipino v Ankaranu**, katere nastanek je vezan na njegov razvoj. Preizkusimo slanuše, s pomočjo priložnostnega ključa skušamo določiti čim več vrst školjk in polžev. Seveda jih lahko nekaj vzamemo za dopolnitev šolske zbirke.

Program izvajamo v vsakem letnem času, v primeru slabega vremena damo poudarek pristaniškim dejavnostim. Lahko omogočimo spoznavanje pomorskih poklicev (še posebej primerno za 9. razrede osnovni šol in zaključne letnike srednjih) na Srednji in visoki pomorski šoli v Portorožu s preizkusom v simulatorju plovbe.

DNEVNI CENTER:
ČOPOVA HIŠA

Za prvo triado lahko izpeljemo program s poudarkom na čebelarjenju.

Čebelarstvo

- program je namenjen učencem prve triade
- namen: spoznati pomen čebel, čebelarstva in medu

Program:

- ogled Janševega čebelnjaka
- Finžgarjeva zgodba Medved čebelar
- panjske končnice (izberejo si enega od motivov, kasneje ga narišejo)
- spoznavanje življenja čebel
- različne vrste medu; degustacija
- pesem Ciciban in čebela
- risanje motivov s panjskih končnic in izdelava makete čebelnjaka
- izdelovanje sveč iz čebeljega voska

DNEVNI CENTER:
ARBORETUM VOLČJI POTOK

Volčji Potok 3
1235 Radomlje

Združite različne dni dejavnosti in zmanjšajte stroške prevoza!

Ponujamo vam združitev dveh dni dejavnosti v istem dnevu (npr. naravoslovno-kulturni, naravoslovno-tehniški, tehniško-kulturni). Zmanjšajte stroške prevoza in spoznajte Ljubljano v dopoldanskem času ter Arboretum Volčji Potok popoldne, obiščite Muzej pošte in telekomunikacij, izdelajte poštni rog ter zaključite dan v Arboretumu!

NOVO
Izbirne vsebine
Človek in rastline
v Arboretumu:

V Arboretumu Volčji Potok spoznamo rastline, ki jih ljudje uporabljajo v različne namene (prehrana, kozmetika, okras, zdravila …). Program poteka popoldne ali ob sobotah.

DNEVNI CENTER:
EKSKURZIJA V TRST

DNEVNI CENTER:
KRAJINSKI PARK STRUNJANSKE SOLINE

DNEVNI CENTER:
EKOTERME SNOVIK

NOVO:
- tehniški dan z možnostjo kopanja za šolsko leto 2013/2014 (do 60 oseb)
- tehniški dan za srednje šole

DNEVI DEJAVNOSTI V DOMOVIH CŠOD

V vseh domovih CŠOD je mogoče izvajati dni dejavnosti za bližnje šole. Dnevi dejavnosti so načeloma ob ponedeljkih in petkih, po dogovoru tudi ob drugih dnevih.

Programi v domovih so naravoslovni, družboslovni ali športni dnevi, povezani z možnostmi, ki jih nudi okolica.

RAZPIS 2013/14
Prijavnica je objavljena na **www.csod.si**

Informacije: **rezervacije@csod.si**
01 2348 627, 01 2348 621

Cena za 5-dnevno bivanje za OŠ je 58,80 €.

Aktivne počitnice za otroke in mladostnike

Teden s konji, Jezikovni teden, S kanuji po Dravi, S kajaki po Kolpi, Športni teden, Raziskujemo kras, Živimo zdravo, Modeliranje, Gledališke delavnice, Rezbarjenje, Klekljanje, Impro gledališče, Astronomski teden, Raziskovalni tabor, Jadralni tečaj, Mednarodni tabor

Informacije na **www.csod.si**

Cena osnovnega programa je 99 €, cena programa s tečajem pa 139 €.